

[Jefsen Christensen.]

2 private Skoler i Tønder Amt. Senere kom der 8 kommunale Skoleafdelinger til i Henhold til de udstedte Lovbestemmelser. De tyske private Skoler i Tønder Amt var indtil 1933 faa, kun 6 i alt. Efter Nazismens Indførelse i Tyskland sattes der en voldsom Agitation ind for at faa oprettet tyske Privatskoler, selv om det kun var for ganske enkelte Familier omkring i Sogne helt op imod Grænsen fra før 1920. Alle Midler blev taget i Brug, baade hæderlige og uhæderlige, mange Penge blev anvendt, men jo mere de sled i det paa tysk Side, og jo voldsommere Midler de brugte, des færre Børn blev der til de tyske Skoler.

Den 31. Marts 1944 havde det tyske Mindretal 23 offentlige og 14 private Skoler i Tønder Amt, imod 13 offentlige og 2 private Skoler i 1921, men Børnetallet var sunket fra 1 167 i 1921 til 1 140 i 1944, til Trods for at man havde samlet hvert eneste tysksindet, Hjems Børn op i den allernordligste Del af Amtet. Man havde faaet samlet 130 Elever i tysksprogede Privatskoler i nærmest rent danske Sogne i Amtet, men i det nationalt blandede Omraade ned imod Grænsen var det tyske Børnetal gaaet tilbage, i Tønder By fra 553 i 1921 til 267 i 1944 — altsaa halveret —, i Løgumkloster fra 87 i 1921 til 70 i 1944, i Højer fra 131 i 1921 til 81 i 1944. Samtidig var det danske Børnetal steget i det samme Omraade i Tønder Amt fra 1 120 i 1921 til 1 608 i 1944.

Under Drøftelsen af hele dette Spørgsmaal er der fra adskillige Sider fremsat den Paastand, at det tyske Mindretal for en stor Del nærmest var tvunget ind i de tyske Skoler, enten de offentlige eller de private, særlig de offentlige, og at det vilde være en Befrielse ogsaa for de tyske Hjem, om de offentlige, kommunale Skoler nu blev afskaffet. Jeg vil deroverfor kun sige, at Tallene taler for sig selv. Medens man har villet fremstille Borgerne i Tønder som Mennesker, der ikke kunde tænke selv i den Slags Spørgsmaal, har Borgerne i Tønder By mange Gange vist, at det kunde de meget vel. De har under Fremmedherredømmet i Köller-Perioden afvist Dr. Hahn som Taler i Tønder By; en saadan Mand vilde de ikke se der. De har uafhængigt af den tyske Propaganda, uafhængigt af de tyske Ledere optraadt paa en saadan Maade i Tønder By, at Børnetallet i den kommunale Skole er faldet til det halve i den Tidsperiode, der her er Tale om. Det er Kendsgerninger, som man bliver nødt til at lade staa.

I Aabenraa Amt, der ogsaa er et Græn-

seamt, men med en gammel slesvigholstensk Tyskhed spredt over hele Amtet i mindre Grupper, har man kun haft kommunale Skoler i Aabenraa By og i Hovslund med i alt 354 Elever, men saa meget stærkere har Grobunden været for den private Skoledannelse. I dette Amt begyndte man med 579 Børn i tysksprogede Skoler i 1921, men endte med 1 133 Elever, deraf 779 i 23 Privatskoler. Deri er ikke medregnet det Antal Børn, der gik i det tyske Gymnasium i Aabenraa, som alle nu er enige om at nedlægge, og som alle burde have været imod at oprette i sin Tid.

Der har været Tale om at vige paa forskellige Felter. Jeg vil gerne derom sige, at den eneste Gang, Lovgivningsmagten er veget, er mig bekendt i 1939. Paa de andre Felter er det Administrationen. Der er administrativt gennemført Ting, som vi, der havde med Skolelovgivningen at gøre i 1920, altid vilde være imod. Det er muligt, det er sket efter Indstilling fra lokale Kredse, men jeg tror ikke, Lovgivningen har beskæftiget sig med Overbygningen paa den tyske Folkeskole i vore Byer og heller ikke med forskellige andre Ting, som man efter min Mening med Rette anker over.

Naar det ærede Medlem Hr. Alfred Kristensen siger, at han ikke kan begribe, hvad Mening der er i at sætte Grænsen til 14 Aar i Folkeskolen, naar der er Tale om Mindretalsret, saa vil jeg gerne derom sige: Jo, det er der god Mening i. I det Øjeblik, man vil til at uddanne sig med et Brødstudium for Øje, maa Vilkaarene være lige for alle danske Statsborgere. De Funktioner, de paa et senere Tidspunkt i Tilværelsen skal udfylde inden for Etaterne eller hvor som helst, er Funktioner, som kræver fuldkommen dansk Uddannelse og det mest indgaaende Kendskab til det danske Sprog Brug. Derfor har jeg altid ment og mener stadig, at Grænsen for Skolerettigheder til det tyske Mindretal inden for Danmarks Grænser og til Mindretallet i al Almindelighed maa være ved Konfirmationsalderen, idet den Periode af Børnenes og Forældrenes Liv og deres Forhold til hinanden hører Samlivet i Hjemmet til. Det, der kommer til at foregaa paa et senere Tidspunkt, er alligevel en Udskillelse af det mere voksne Element inden for en Familie ud i de fremtidige Erhvervsvilkaar.

Der er ogsaa nævnt adskillige Omraader, hvor man mener, at den danske Mindretalslovgivning er blevet misbrugt paa den Maade, at man har ført utilbørlig Agitation frem; man har ogsaa stillet Færdelsesmidler til Raadighed for Børnene i Form af Cykler